

Александра Јанић¹
 Универзитет у Нишу
 Филозофски факултет
 Департман за српски језик

КВАНТИТАТИВНО-ФОНОЛОШКА² АНАЛИЗА ПЕСМЕ *SANTA MARIA DELLA SALUTE* ЛАЗЕ КОСТИЋА

Сажетак: У овој раду песма *Santa Maria della Salute* Лазе Костића биће анализирана квантитативно и фонолошки, и то са посебним освртом на гласове, њихову учесталост јављања у песми, слоге, њихов број, отвореност/затвореност и учесталост појављивања, вокално *p*, хијат, самогласничке и сугласничке групе, факултативне и аутоматске алтернације и ко-ванице.

Кључне речи: глас, слог, хијат, вокалске и консонантске групе, алтернације.

Увод

Песму *Santa Maria della Salute* Лаза Костић је објавио у збирци песама под насловом *Песме* 1909. године, дакле, годину дана пред своју смрт.

Ова Костићева љубавна песма убраја се у најлепше песме не само српског романтизма него и српске књижевности уопште. Њеном тематском и стилском анализом бавили су се многи теоричари књижевности³ и тако изнова показивали вредности ове песме.

У овој раду Костићева „завршна“ песма биће посматрана са становишта језика⁴ и граматике, тачније: биће квантитативно и (морфо)фонолошки анализирана. Обратиће се пажња на слоговне границе у речима⁵, на вокално *p*, на хијат, самогласничке и сугласничке групе, али и на гласовне промене, како аутоматске, тако и факултативне, извршене у појединим речима које се јављају у овој песми.

¹ lingvistkinja@gmail.com

² Песма *Santa Maria della Salute* квантитативно је анализирана према поступку који је описан у: Стошић 2009, 72–76.

³ Драгиша Живковић у свом раду (Живковић 1994, стр. 193 и 194) наводи следеће познаваоце књижевности: Исидора Секулић, Милан Кашанин, Станислав Винавер, Зоран Мишић, Светозар Бркић, Љубомир Симовић, Јован Христић, Зоран Глушчевић, Војин Магић, Миодраг Поповић, Владета Јанковић, Миодраг Павловић, Жарко Ружић, Петар Милосављевић и др.

⁴ Види и: Ружић 1971, 186–199.

⁵ Инвентар ове Костићеве песме чини 665 речи (са понављањима).

2. Глас

У вези са појединачним гласовима, број понављања сваке од 30 фонема приказан је у следећој табели:

А	410	Ј	74	С	103
Б	30	К	74	Т	171
В	101	Л	131	Ђ	13
Г	42	Љ	11	У	53
Д	116	М	129	Ф	0
Ђ	5	Н	145	Х	21
Е	295	Њ	14	Ц	14
Ж	19	О	219	Ч	15
З	55	П	64	Џ	0
И	201	Р	119	Ш	36

Лаза Костић је пишући ову песму употребио 2680 гласова. Број речи образованих од наведеног корпуса гласова је 665, тачније, просечно – 4 гласа по речи. Фонема *a* се у песми јавља 410 пута, што је 15% свих гласова, а поред тога је и најчешће употребљавани вокал у односу на остала четири: *e* 295 пута, што је 11%, *u* 201 пут, што је 7, 5%, *o* 219 пута, што је 8%, *y* 53 пута, што је близу 2%. Самогласника у песми има 1178, што је 44% свих употребљених гласова, чиме се остварује мелодичност стиха.

Од сугласника⁶ најчешће се јавља праскави зубни безвучни сугласник – *m*, и то 171 пут, што је 6% у односу на све употребљене гласове, а чини 11% свих употребљених консонаната (1491).

Од сонаната су у песми доминантни готово сви. Ређе су у употреби *j* (74 пута, 5% употребљених сугласника), *њ* (14 пута, 1%) и *љ* (11 пута, мање од једног процента – прецизније: око 0, 74).

⁶ Под сугласницима овде мислимо на сугласнике у ширем смислу, тако да у њих убрајамо и сонанте.

Слоготворно *p* није примећено у наведеним једносложним речима, што значи да је носилац слога у свим случајевима – вокал *a*, *e*, *и*, *о* или *у*.

Само две фонеме нису примећене у песми. То су лабиодентални безвучни фрикатив (*ϕ*) и палатална звучна африката (*μ*).

Слог

Слог се може дефинисати на више начина: „најмања артикулационо-акустична јединица на коју се реч природно дели“ (Петровић, Гудурић 2006: 327), „најмања гласовна јединица изговорена јединственом артикулацијом, чији су носиоци вокали или дифтонзи, а ређе и сонанти“ (Бугарски 1995: 87), „основна конструктивна ћелија говора реализована у једном артикулационом захвату“ (Мозаик знања 1972, s. V. *Слог*), „гласовна језичка јединица која се остварује једним изговорним (артикулационим) захватом“ (Станојчић, Поповић 2000: 37). С акустичког аспекта, слог је „звучни сегмент говора који се састоји од сонорног језгра и периферних делова мање сонорности“, са становишта перцепције говора „аудитивна јединица сасвим реална за изворне говорнике“, а са функционалног аспекта – „сегмент говора који се састоји од језгра (носиоца слога, слоготворног гласа) и консонаната који га окружују“ (Кашић 1998: 101). За структуру слога карактеристично је да постоје одређена ограничења у погледу дистрибуције фонема. У вези са тим, у фонологији, фонотактика је термин који означава „тактичко понашање фонолошких јединица које постоје у датом језику“ (Кристал 1999, s. V. *Фонотактика*), односно „правила уланчавања фонема“ (Бугарски 1995: 87).

Слог можемо поделити на његов централни део (нуклеус) и на периферне делове (узлаз и кода). (Према Зец 2007: 281). Од ова три дела слога, једино је нуклеус обавезан. На пример, у предлогу *крос* секвенца /кр/ је узлаз⁷ слога, /о/ је нуклеус, а /з/ је кода.

За организацију слога од великог је значаја сонорност гласова који га чине. Скала сонорности може бити приказана на следећи начин (при чему полазимо од гласова са највећом сонорношћу):

вокали
ликвида /г/
ликвиде /л, лј/
назали /п, т, њ/
опструенти. (Зец 2007: 282)

⁷ Код Кристала (Кристал 1999, s. v. *слог*) уместо термина *узлаз* користи се термин *наступ* (на енглеском: *onset*). Остали термини (*нуклеус*, *кода*, *маргина*) поклапају се са онима коришћеним у овом раду.

У овом раду можемо видети како најлепша љубавна песма Лазе Костића изгледа подељена на слокове⁸. Прво што се може уочити јесте да у песми има доста једносложних речи, како акцентованих, тако и неакцентованих (проклитике и енклитике). При навођењу их нећемо одвајати, јер нам је циљ да покажемо колико се често једносложнице јављају у песми⁹: *што, бор, на, ком, се, ти, створ, зар, стуб, у, и, луб, о, а, да, дуб, те, сам, ја, све, је, то, клет*¹⁰, *год, свет, јер, лет, са, тад, вид, ми, свит, брид, ћу, од, још, глед, тим, би, из, тог, свих, лед, ал', па, мед, сву, зре, тек, ох, пре, две, сласт, храст, власт, луд, ње, студ, рај, плач, смак, суд, кроз, знам, рој, нас, рад, страст, млад, тих, траг, нам, хлад, зрак, драг, крај, мој, нај*. Уочавамо да их има преко седамдесет, а уз то се у песми неке од њих понављају и по неколико пута, да будемо прецизни: углавном предлози и упитне речце.

Посматрајући набројане једносложнице, можемо уочити да се јављају једнословне, двословне итд. Према критеријуму структуре слога, једносложнице¹¹ разврставамо на следећи начин¹²:

V¹³: у (23)¹⁴, и (10), о (4), а (4), укупно 41;

ВК: од (7), из (4), ох (1), укупно 12;

КВ: се¹⁵ (11), то (9), да (7), те (3), ти (2), са (2), ћу (2), па (2), би (1), укупно 39;

СВ: је (13), ми (13), на (4), ње (3), ја (2), укупно 35;

ВС¹⁶: ал' (3), укупно 3;

⁸ При подели на слокове коришћена су правила наведена у: Станојчић, Поповић 2000, 37. Иначе, у раду Гудурић, Петровић 2006: 327, наглашено је да „уколико реч садржи унутрашњу консонантску групу, неопходно је одредити систем правила која ће се заснивати на природи морфемске структуре речи. То значи да ће се једна иста консонантска група код различитих речи различито предвајати на слокове у складу са њиховом морфемском структуром: у једном случају она ће бити недељива, а у другом ће се сугласници који је чине поделити између два узастопна слога“. У њиховом раду су, такође, дати предлози поделе речи на слокове засновани на морфемској структури речи у српском језику.

⁹ Једносложнице су навођене редом којим се појављују у песми, и то без понављања, тако да се стиче и увид у разноврсност лексике.

¹⁰ Као последица строге композиције песме, и у парним и у непарним стиховима, појављује се крњи инфинитив. Овде ћемо навести све примере који се јављају у песми, при чему ће римски број у загради означавати строфу, а арапски број стих у коме се наведени облик јавио: *носит* (II, 1), *спалит* (II, 4), *тонут, трунут* (II, 5), *вековат* (II, 7), *клет* (IV, 2), *померит* (XIV, 12), *засут* (XIV, 13); са друге стране, јавља се и инфинитив на *-ти*, нпр.: *постати* (II, 2).

¹¹ По врсти речи, оне могу бити: предлози, везници, узвици, речце; личне или показне заменице, енклитички облици личних заменица или глагола, именице или придеви неодређеног вида и сл.

¹² В ће бити скраћеница за вокал, К за консонант, а С за сонант.

¹³ У саставу наведених речи налази се по једна морфема (једноморфемске су), а њу чини само један глас.

¹⁴ У загради је дат број понављања.

¹⁵ У вези са овим обликом у анализи нећемо посебно наглашавати да ли је у конкретним случајевима по врсти реч повратна заменица или речца.

¹⁶ У тексту се јавља само једна двословна једносложница у којој се прво јавља вокал, а после њега долази сонант. У питању је из стилских разлога окрњен везник *али*.

ККВ: *што* (11), укупно 11;
 КВС: *зар* (5), *сам* (4), *бор* (1), *ком* (1), *тим* (1), укупно 12;
 СВК: *лед* (2), *луб* (1), *лет* (1), *вид* (1), *још* (1), *мед* (1), укупно 7;
 КСВ: *све* (13), *сву* (2), *зре* (1), *пре* (1), *две* (1), укупно 18;
 КВК: *год* (2), *тад* (2), *тог* (2), *тек* (2), *дуб* (1), *тих* (1), укупно 10;
 СВС: *јер* (1), *нам* (1), *мој* (1), *нај* (1), укупно 4;
 ККВК: *стуб* (1), *студ* (1), укупно 2;
 КСВК: *свих* (2), *клет* (1), *свет* (1), *свит* (1), *брид* (1), *глед* (1), *плач* (1), *смак* (1), *кроз* (1), *траг* (1), *хлад* (1), *зрак* (1), *драг* (1), укупно 14;
 КСВС: *знам* (1), *крај* (1), укупно 2;
 ССВК: *млад* (1), укупно 1;
 ККСВС: *створ* (1), укупно 1;
 КСВКК: *сласт* (1), *храст* (1), *власт* (1), укупно 3;
 ККСВКК: *страст* (1), укупно 1.

На основу дате поделе једносложница види се да их има 216. У односу на укупан број свих речи које се јављају у песми (665), једносложница има око 33%. Од једносложних речи најчешће се јављају једнословне (чак 41 пут, што је 19% у односу на све једносложнице), а по врсти речи то су, углавном, предлози и везници. Врло често се појављују и двословне речи које се састоје од сонанта и вокала (35 пута, што је 16%), али и од консонанта и вокала (39 пута, што је 18%). У наведеним случајевима слог је отворен. Права је реткост да се двословна реч завршава сугласником, а то је видљиво само у трима речима у песми: у предлозима *од* (3%) и *из* (2%) и у узвику *ох* (пола процента).

У вези са једносложницама које се јављају скоро увек на крају сваког парног стиха¹⁷, који је, по правилу деветерац¹⁸, треба истаћи да је слог у највећем броју случајева затворен (завршава се сугласником). То можемо сматрати Костићевом специфичношћу у овој песми: јавља се тенденција ка затворености слогова. Ипак, однос појављивања ликова једносложних речи са затвореним и отвореним слогом је 1:2, док је однос речи са затвореним и отвореним слогом 17:8, дакле, дупло је више једносложних облика са затвореним слогом.

Пошто смо посебно посматрали једносложнице, на исти начин ћемо анализирати и двосложне и тросложне речи, па и остале вишесложнице, само што ћемо узимати у обзир да ли је слог отворен или затворен, односно да ли се завршава самогласником или сугласником.

¹⁷ Рима је, дакле, мушка.

¹⁸ Композиција песме *Santa Maria della Salute* изгледа овако: састоји се из четрнаест строфа станци (по осам стихова), с тим што последњу строфу чине две обједињене станце. Стих је десетерац и деветерац. Десетерац је сваки непарни стих, а деветерац је сваки парни. У песми се јављају и нека одступања од наведеног, али она нису од већег значаја за предмет овога рада.

Инвентар двосложница у песми *Santa Maria della Salute* изгледа овако:

1. *све/та, го/ра, зло/сти, те/би, пре/зри, вре/ло, ску/те, де/ла, ни/је, не/го, не/по, ср/це, бро/ду, пло/ту, је/лу, вра/гу, мно/го, стра/до, мно/ге, гре/хе, мла/до, ја/ве, жу/те, че/му, на/до, дав/но, жи/ву, че/зно, гњи/ло, не/ћу, му/ке, ме/не, би/ло, за/то, кри/ви, ду/ши, кри/ло, је/ку, о/ве, гла/ве, лу/де, мо/ја, ви/ла, пре/да, гра/ну, ви/де, мра/ка, див/на, сва/ну, пе/сма, сва/ку, ра/ну, ми/ља, му/ке, љу/те, о/на, све/сну, си/ну, кре/сну, ну/ди, че/зну, ја/де, сла/де, сво/је, жу/де, бла/го, во/ћка, ро/да, си/ле, ду/го, биле, бе/сни, гре/шне, ста/ри, ми/ле, ху/де, сти/сну, му/дро, сре/ће, зве/зде, бри/зну, све/та, на/ста, стра/шни, сло/ме, су/де, гла/ви, ја/ви, бо/ла, кра/ви, за/што, му/те, до/ђе, зо/ве, же/ља, го/ве, си/ле, но/ве, та/ко, пу/те, му/жа, же/не, са/мо, бри/га, бла/жи, до/ста, ћу/те, на/ша, де/ца, пи/ше, по/је, дво/је, ра/ју, слу/те, пр/сне, е/во, сла/ву, жи/це, љу/де, ће/мо, сту/де, ку/те, зо/ре, ду/си* (оба слога су отворена);

2. *мај/ко, на/ших, у/стук, ка/јан, љу/бим, сан/та, леп/ше, но/сит, твој/их, свет/ску, спа/лит, то/нут, тру/нут, у/год, и/пак, ни/ког, о/вај, цр/ног, зо/рин, ма/хом, те/жој, ни/кад, та/кав, че/мер, ве/чност, јад/ном, ста/ром, слат/ка, мо/зак, па/мет, бо/јал, ра/злог, за/пон, па/мет, свет/ски, слом/љен, збу/њен, спо/мен, ње/зин, ви/дим, сил/них, њој/зи, тај/не, на/век, зем/них, рај/ски, ро/пац, сун/це, за/сут, слав/ља, глед/ну, стег/ну, о/луј, злат/на* (један слог је затворен, а други отворен).

Структуру слога у двосложним речима, којих без понављања има 177, такође ћемо посебно анализирати, са посебним освртом на природу иницијалног и финалног слога.

Иницијални слог:

В-: *о-* (4), *е-*, *у-* (2), *и-*, укупно 8;

КВ-: *го-* (2), *те-* (2), *де-* (2), *не-* (2), *ср-*, *жу-* (2), *че-* (4), *жи-* (2), *би-* (2), *за-* (4), *ду-* (2), *си-* (3), *бе-*, *ху-*, *су-*, *бо-* (2), *до-* (2), *зо-* (3), *же-* (2), *та-* (2), *пу-*, *са-*, *ћу-*, *пи-*, *по-*, *пр-*, *ће-*, *ку-*, *ду-*, *ка-*, *то-*, *цр-*, *па-* (2), укупно 56;

ВК-: (нема примера)¹⁹;

СВ-: *ни-* (3), *не-* (2), *је-* (2), *ја-* (3), *на-* (5), *му-* (5), *ме-*, *лу-*, *мо-* (2), *ви-* (3), *ра-* (4), *ми-* (2), *љу-* (3), *ну-*, *во-*, *но-* (2), *ма-*, *ве-*, *ње-*, *ро-*, укупно 44;

ККВ-: *ску-*, *ста-* (2), *сти-*, *сту-*, *спа-*, *збу-*, *спо-*, укупно 8;

КСВ-: *све-* (3), *зло-*, *пре-* (2), *бро-*, *пло-*, *гре-* (2), *гњи-*, *кри-* (2), *гла-* (2), *гра-*, *сва-* (2), *кре-*, *сла-* (2), *сво-*, *бла-* (2), *сре-*, *зве-*, *бри-* (2), *сло-*, *кра-*, *дво-*, *слу-*, *тво-*, *тру-*, укупно 34;

¹⁹ То значи да се ни у једној двосложници није појавила тзв. психолошка (семантичка) слоговна граница.

КВК-: *леп-*, укупно 1;
ССВ-: *вре-*, *вра-*, *мно-* (2), *мла-*, *мра-*, укупно 6;
СВС-: *мај-*, *њој-*, *рај-*, укупно 3;
СВК-: *јад-*, укупно 1;
КВС-: *дав-*, *див-*, *сан-*, *сил-*, *тај-*, *зем-*, *сун-*, укупно 7;
ККСВ-: *стра-* (2), укупно 2;
КСВС-: *слав-* (2), *слом-*, укупно 3;
КСВК-: *глед-* (2), *злат-*, *свет-* (2), *слат-*, укупно 6;
ККВК-: *стег-* (2), укупно 2.

Финални слог:

–В: (нема примера);
–КВ: *-та*, *-би*, *-те* (5), *-го* (4), *-но*, *-це* (3), *-ду*, *-ту*, *-гу*, *-до* (3), *-ге*, *-хе*, *-ћу*, *-ке* (2), *-ку* (2), *-то*, *-ши*, *-де* (9), *-да* (2), *-ка* (2), *-ди*, *-ће*, *-та* (2), *-ђе*, *-ко*, *-те* (3), *-жа*, *-га*, *-жи*, *-ша*, *-ца*, *-ше*, *-си*, *-ко*, *-ше*, *-зи*, укупно 62;
–СВ: *-ра*, *-је* (4), *-лу*, *-ве* (6), *-му*, *-но*, *-ву* (2), *-ло* (4), *-не* (3), *-ви* (4), *-ја*, *-ла* (2), *-ну* (9), *-на* (3), *-ља* (4). *-ле* (4), *-ри*, *-ме*, *-мо*, *-ју*, *-во*, *-мо*, *-ре*, укупно 57;
–ССВ²⁰: *-ла*, укупно 1;
–КСВ: *-зри*, *-зно*, *-сма*, *-сну* (2), *-зну* (2), *-сни*, *-шине*, *-дро*, *-шни*, *-сне*, укупно 12;
–ККВ: *-сти*, *-ћка*, *-зде*, *-ста* (2), *-што*, *-ску*, *-ски* (2), укупно 9;
–КВК: *-ших*, *-сит*, *-год*, *-пак*, *-ког*, *-кад*, *-зак*, *-пац*, *-сут*, укупно 9;
–КВС: *-бим*, *-хом*, *-жој*, *-кав*, *-пон*, *-зин*, *-дим*, укупно 7;
–СВС: *-луј*, *-јан*, *-вај*, *-рин*, *-мер*, *-ном*, *-ром*, *-љен*, *-њен*, *-мен* укупно 10;
–СВК: *-јих*, *-лит*, *-нут* (2), *-ног*, *-мет* (2), *-них* (2), *-јак*, *-век*, укупно 11;
–ККВК: *-стук*, укупно 1;
–КСВК: *-злог*, укупно 1;
–КСВКК: *-чност*, укупно 1.

Из овако подељеног инвентара двосложница, може се закључити да их у односу на једносложнице има скоро дупло више. Сличан однос јавља се када упоредимо број двосложница у којима су оба слога отворена са онима у којима се јавља један затворен слог. Ако затворене слоге посматрамо посебно, уочићемо да их у односу на укупан број слогова који улазе у састав ових двосложница (без понављања – 227, са понављањима – 362) има 56, што је 24, 67% – скоро једна четвртина наведеног инвентара слогова.

²⁰ У питању је страна реч *della*, зато се појавио слог у коме се један до другог јављују два сонанта. У српском језику је правило када се реч дели на слоге, а у њој се нађу два сонанта један до другог, одвајамо их слоговном границом, нпр. *трам/вај* и сл.

На исти начин анализираће се и инвентар тросложница, а он изгледа овако:

1. *о/про/сти, сва/ко/је, по/ди/же, ми/ло/сти, са/гре/ши, ле/по/ту, сво/до/ва, по/ста/ти, гре/ју/ћи, гре/хо/ту, ђа/во/лу, Ма/ри/а, Са/лу/те, по/ка/јо, пре/чи/сте, сни/ва/ло, сло/ми/о, па/ко/сти, тро/ва/ло, ни/ко/га, ло/ми/ло, ду/ши/ло, за/ле/чи, на/ста/де, по/гле/да, сто/ти/ла, тре/ну/те, ди/во/та, то/ли/ко, жи/во/та, са/зре/ла, за/лу/те, по/би/ше, су/ста/ше, о/др/жа, па/ме/ти, по/мр/ча, ве/чи/та, га/сну/ше, мудра/чки, мо/зго/ви, слу/шки/ње, по/ја/ве, ми/ли/на, не/бе/ски, про/сти/ре, ста/ри/ја, вре/ме/на, ра/зли/ке, ве/чи/ти, про/би/је, за/но/су, про/ро/ци, по/ста/ће, про/бу/де, ду/ши/не, про/гу/де, ко/лу/те, бо/го/ве, ка/мо/ли, зве/зда/ма, за/ру/де, ми/ли/не, по/лу/де* (са сва три отворена слога);

2. *по/жа/лих, бла/же/ној, зе/маљ/ски, ве/ко/ват, под/му/кло, стра/хо/вит, на/по/кон, ви/ју/гав, у/те/кох, нав/ре/ли, при/но/вак, хри/до/вит, за/гр/љај, по/ме/рит, сун/ци/ма, се/љен/ске* (са једним затвореним слогом);

3. *тан/тал/ска, нај/леп/ши* (са два затворена слога).

У вези са тросложницама, као и код двосложница, уочава се да је Лаза Костић најчешће употребљавао тросложне речи у којима су сви слогови отворени, чак шездесетак таквих речи. У односу на њих, тросложнице са једним затвореним слогом (било првим, било другим, било трећим) јављају се у три пута мањем броју. Вишесложница од четири и више слогова нема много у овој песми, па ћемо их све одмах навести: *не/бе/сни/це, не/же/же/не, са/ста/на/ка, ра/зу/ме/мо, ва/си/о/на, ни/шта/ви/ла, без/ње/ни/це, за/ди/ви/ће/мо*. У песми се јавља једна петосложница – *за/ди/ви/ће/мо*. Шестосложних речи нема у овој Костићевој песми.

Посматрајући наведене вишесложнице, видимо да све имају једну заједничку особину у вези са слогом: сви су отворени!

Структуру тросложних и осталих вишесложних речи посматраћемо заједно, посебно обраћајући пажњу на иницијалне, медијалне и финалне слокове. Вишесложница има 89, од тога 81 тросложница, 7 четворосложница и само једна петосложница.

Иницијални слог:

В-: *о-* (2), *у-*, укупно 3;

КВ-: *по-* (11), *са-*²¹ (4), *ђа-*, *па-* (2), *ду-* (2), *за-* (6), *ди-*, *то-*, *жи-*, *су-*, *га-*, *ко-*, *бо-*, *ка-*, *зе-*, *се-*, укупно 36;

СВ-: *ми-* (3), *ле-*, *Ма-*, *ни-* (2), *ло-*, *на-* (2), *ве-* (3), *му-*, *мо-*, *не-* (3), *ра-* (2), *ви-*, *ва-*, укупно 22;

ККВ-: *сто-*;

²¹ Овде је укључен и слог *Sa-*.

КСВ-: *сва-, сво-, гре-* (2), *пре-, сни-, сло-, тро-, тре-, слу-, про-* (5),
ста-, зве-, бла-, при-, хри-, укупно 20;
ССВ-: *вре-*;
КВК-: *под-, без-*, укупно 2;
СВС-: *нав-, нај-*, укупно 2;
КВС-: *сун-, тан-*, укупно 2;
ККСВ-: *стра-*.

Медијални слог:

–В-: *-о-*;
–КВ-: *-ко-* (4), *-ди-, -по-* (2), *-до-* (2), *-хо-* (2), *-ка-, -чи-* (3), *-ши-* (2), *-пи-*,
-би- (2), *-др-, -бе-* (2), *-бу-, -гу-, -го-, -жа-, -же-* (3), *-те-, -гр-, -ци-, -*
зу-, -си-, -ди-, -ће-, укупно 37;
–СВ-: *-ло-, -ју-* (2), *-во-* (3), *-ри-*²² (2), *-лу-*²³ (4), *-ва-* (2), *-ми-* (2), *-ле-, -*
ну-, -ли- (3), *-ме-* (4), *-мр-, -ја-, -но-* (2), *-ро-, -мо-, -ру-, -му-, -ре-, -на-,*
-ви- (2), *-ње-, -ни-*, укупно 39;
–ККВ-: *-ста-* (5), *-зго-, -шки-, -сти-, -зда-, -шта-*, укупно 10;
–КСВ-: *-про-, -гре-, -гле-, -зре-, -сну-, -дра-, -зли-, -сни-*, укупно 8;
–СВС-: *-маљ-, -љен-*, укупно 2;
–СВК-: *-леп-*;
–КВС-: *-тал-*.

Финални слог:

–В-: *-а, -о*, укупно 2;
–КВ-: *-же-, -ши-* (2), *-ту* (2), *-ти* (3), *-ћи, -га, -чи, -де* (5), *-да, -те*²⁴ (3), *-*
та (3), *-ко, -ше* (3), *-жа, -ча, -ке, -су, -ци, -ће, -це, -ка, -це*, укупно 37;
–СВ-: *-је* (2), *-ва, -лу, -јо, -ло* (4), *-ла* (3), *-ви, -ње, -ве* (2), *-на* (3), *-ре, -ја,*
-не (3), *-ли* (2), *-ма* (2), *-мо* (2), укупно 30;
–ККВ-: *-сти* (3), *-сте, -чки, -ски* (2), *-ске, -ска*, укупно 9;
–СВК-: *-лих, -ват, -вит* (2), *-вак, -рит*, укупно 6;
–СВС-: *-ној, -љај*, укупно 2;
–КВС-: *-кон, -гав*, укупно 2;
–КСВ-: *-кло*;
–КВК-: *-кох*.

²² Укључен је и слог *-ri-*.

²³ Укључен је и слог *-lu-*.

²⁴ Ту је убројан и слог *-te*.

У песми има 857 слогова. Највише њих – чак 268²⁵ – чини комбинација консонанта и вокала (КВ) или пак сонанта и вокала (СВ, а таквих слогова је 226²⁶). Може се приметити да су наведене комбинације у свим позицијама у речи скоро исто фреквентне. Много су мање фреквентне комбинације вокала и консонанта или сонанта. Прва се јавља свега 12 пута²⁷, а друга – само 3. Затворених слогова има 156, што је 18, 2%, а отворених 701, што је 81, 8%.

У вези са периферним деловима слога, у односу на гласовну структуру периферних делова слога, посебно ћемо обратити пажњу на: покривене затворене (фреквентни су у артикулационој бази српскога језика) и покривене отворене слокове (најфреквентнији у артикулационој бази српскога језика), непокривене затворене и непокривене отворене слокове (без периферних делова). У песми *Santa Maria della Salute* јављају се и покривени и непокривени, затворени и отворени слокови:

1. непокривени отворени: В (55 слогова у песми; 6, 42%);
2. покривени отворени: КВ, СВ, ККВ, КСВ, ССВ, ККСВ (646; 75, 38%);
3. непокривени затворени: ВК, ВС (15; 1, 75%);
4. покривени затворени: КВК, КВС, СВС, СВК, КСВК, КСВС, ССВК, ККВК, ККСВС, КСВКК, ККСВКК (141; 16, 45%).

Наведени подаци су у сагласности са фреквентношћу покривених и непокривених, затворених и отворених слогова у артикулационој бази српског језика.

Табеларни преглед структуре слога у песми *Santa Maria della Salute*

В	41	8	-	3	1	2	55
КВ	39	56	62	36	37	37	267
ВК	12	-	-	-	-	-	12
СВ	35	44	57	22	39	30	227
ВС	3	-	-	-	-	-	3

²⁵ То је 31,27% у односу на све слокове.

²⁶ То је 26,37% у односу на све слокове.

²⁷ То је, у односу на све слокове, 1,4%.

ККВ	11	8	9	1	10	9	48
КВК	10	1	9	2	-	1	23
КВС	12	7	7	2	1	2	31
КСВ	18	34	12	20	8	1	93
СВС	4	3	10	2	2	2	23
СВК	7	1	11	-	1	6	26
ССВ	-	6	1	1	-	-	8
КСВК	14	6	1	-	-	-	21
КСВС	2	3	-	-	-	-	5
ССВК	1	-	-	-	-	-	1
ККВК	2	2	1	-	-	-	5
ККСВ	-	2	-	1	-	-	3
ККСВС	1	-	-	-	-	-	1
КСВКК	3	-	1	-	-	-	4
ККСВКК	1	-	-	-	-	-	1
Укупно	216	181	181	90	99	90	857

16. Вокално *p*

Појављивање сонанта /r/ у нуклеусу или у једној од маргина слога није произвољно, већ је регулисано општим принципима дистрибуције гласова. Допуштени су низови у којима је „сонорност узлазног дела у успону“ (Зец 2007: 283) и низ у коме „сонорност у коди пада“ (Зец 2007: 283). То значи да је нуклеус најсонорнији део слога и да сонорност опада ка маргинама.

Вокално *p* примећујемо у следећим лексемама: *сп/це*, *цр/ног*, *о/др/жа*, *по/мр/ча*, *пр/сне*, *за/гр/љај*. Секундарно вокално *p* учавамо у последњем примеру. У овим примерима, вокално *p* се или налази између два сугласника (*сп/це*, *цр/ног*, *пр/сне*) или се налази испред сугласника, а истовремено следи морфемску границу, тј. слоготворно *p* се јавља после префикса (*о/др/жа*, *по/мр/ча*, *за/гр/љај*).

У домаћој лексици једини слоготворни сугласник, тачније сонант, јесте /r/ и може се јавити и у нуклеусу и на маргинама слога.

„Могући парови консонаната у узлазу и коди регулишу се следећим ограничењима:

Сонорност маргина слога (сонорност маргина)

а. Везивање сегмената за узлаз:

У низу $s_i s_j$, где су s_i, s_j везани за σ чвор у узлазу слога, s_i не сме да буде сонорнији од s_j .

Б. Везивање сегмената за коди:

У низу $s_i s_j$, где су s_i, s_j везани за σ чвор у коди слога, s_j не сме да буде сонорнији од s_i .“ (Зец 2007: 283)

Наведено се може илустровати као што је то у свом раду о слоготворним гласовима учинила и Драга Зец: границе међу слоговима биће означене тачком, а слоготворни статус сонанта /r/ великим словом.

Дистрибуција сонанта /r/

а. Нуклеус: *срце* /sR.ce/, *црног* /cR.nog/, *одржа* /o.dR.ža/, *помрча* /po.mR.ča/, *прсне* /pR.sne/, *загрљај* /za.gR.ljaj/;

б. Узлаз: *опрости* /o.pro.sti/, *гора* /go.ra/, *пречисте* /pre.či.ste/, *врело* /vre.lo/, *презри* /pre.zri/, *сагреши* /sa.gre.ši/, *грејући* /gre.ju.ći/, *броду* /bro.du/, *трнут* /tru.nut/, *врагу* /vra.gu/, *грехе* /gre.he/, *тровало* /tro.va.lo/, *криви* /kri.vi/, *крило* /kri.lo/, *преда* /pre.da/, *мрака* /mra.ka/, *зорин* /zo.rin/, *кресну* /kre.snu/, *старом* /sta.rom/, *тренуте* /tre.nu.te/, *зре* /zre/, *пода* /ro.da/, *пре* /pre/, *грешне* /gre.šne/, *страховит* /stra.ho.vit/, *стари* /sta.ri/, *храст* /hrast/, *разлог* /ra.zlog/, *мудро* /mu.dro/, *среће* /sre.će/, *рај* /raj/, *бризну* /bri.znu/, *храм* /hram/, *крави* /kra.vi/, *мудрачки* /mu.dra.čki/, *пој* /roj/, *крој* /kroj/, *брига* /bri.ga/, *рад* /rad/, *страст* /strast/, *простуре* /pro.sti.re/, *времена* /vre.me.na/, *разлике* /ra.zli.ke/, *пробије* /pro.bi.je/, *зрак* /zrak/, *разумемо* /ra.zu.me.mo/, *драг* /drag/, *пропоци* /pro.ro.ci/, *хридовит* /hri.do.vit/, *понац* /ro.pac/, *пробуде* /pro.bu.de/, *прогуде* /pro.gu.de/, *померит* /po.me.rit/, *зопе* /zo.re/, *заруде* /za.ru.de/, *Maria* /Ma.ri.a/;

в. Кода: *бор* /bor/, *двор* /dvor/, *створ* /stvor/, *зар* /zar/, *чемер* /če.mer/, *крај* /kraj/, *рајски* /raj.ski/.

У примерима под а. /r/ је слоготворно, док у остала два случаја није. То је због тога што је силабичност сонанта /r/ условљена контекстом. Да сонант у првом случају није слоготворан, речи у првом низу претвориле би се у недопуштене комбинације гласова: */srce/, */srnog/ и сл., јер у њима сонорност пада у узлазном делу слога.

5. Хијат²⁸

Интересантно је обратити пажњу на појаву хијата. У овом раду посебно ћемо се осврнути и на појаву хијата у песми *Santa Maria della*

²⁸ *Хијат* подразумева да се на крају једне и на почетку наредне речи нађу два самогласника један до другог, при чему долази до нешто дужег трајања отворености уста – до *зева*. Постоји *унутрашњи* и *спољашњи хијат*. Унутрашњи се јавља у једној речи (нпр. у *веома*), а спољашњи на споју две речи (нпр. у предлошко-падежној конструкцији на *Авали*). Према Мозаик знања 1972, s. v. *хијат*.

Salute – унутрашњег и спољашњег. Спољашњи хијат јавља се двадесетак пута, и то на споју следећих речи²⁹: *света, опрости; На ком се, устук; Грехоту у непо: јелу а врагу; На угод; Славља у зорин; Бесни олуј; Мудро од среће; А она; Тад ми се она одонуд; К’о у мужа и жене; Милине, ал’ нежежене; Сад је од мене; Старија она; То је у рају; Глава о тог; Њено: „Ево...; ништавила у славу; Да од милине; Да у све.* Унутрашњи хијат уочавамо у следећим трима лексемама: *Maria, васиона, сломио.* Из наведених примера може се закључити да се у овој Костићевој песми спољашњи хијат чешће јавља од унутрашњег.

6. Самогласничке групе

У српском језику самогласничке групе јављају се не само у српским речима, и тада их најчешће раздваја морфемска граница, већ се јављају и у речима страног порекла. Навешћемо примере из песме Лазе Костића, којих има свега три, па ћемо их потом и анализирати. Примери самогласничких група су: *Maria, васиона, сломио.* Ово су примери речи у којима се јављају двочлане вокалске групе. Њих дели, у сва три случаја, слоговна граница. Једино у другом примеру, медијалну вокалску групу *-ио-* не дели морфемска граница. У питању је реч страног порекла. Осим ове медијалне групе, остале две су финалне (*-иа, -ио*). Трочланих вокалских група нема у овој песми.

7. Сугласничке групе

Утврдили смо да примера вокалских група нема много. Међутим, другачије је стање у вези са сугласничким групама. Оне су веома честе, и то како почетне, тако и медијалне и финалне; Како двочлане, тако и трочлане.

7.1. Двочлане групе

7.1.1. Двочлане иницијалне групе

1. КК⁻³⁰: *што, стуб, старом, стегну, стисну, студ, збуњен, старија, где, стопила, студе;*

2. КС⁻³¹: *све, свет, светску, снивало, гњило, клет, грехе, злости, презри, пречисте, крило, грану, свит, свану, сваку, славља, брид,*

²⁹ Пошто се спољашњи хијат некада јавио у споју клитике и неке речи које не припадају истој акценатској целини, навођене су обе акценатске целине, а оба вокала наглашена су болдованим графемама.

³⁰ Скраћеница за иницијалну сугласничку групу која се састоји од два сугласника.

³¹ Скраћеница за иницијалну сугласничку групу која се састоји од консонанта и сонанта.

гледну, свесну, глед, кресну, тренуте, дну, златна, грешне, сласт, храст, среће, свисну, звезде, бризну, смак, света, сломе, глави, храм, крави, кроз, слушкиње, простире, брига, траг, драг, двоје, хлад, зрак, пробије, пророци, слуте, прсне, хридовит, слава, пробуде, прогуде, звездама;

3. СС-: *многе, младо, врело, мрака, млад, времена.*

7.1.2. Двочлане медијалне групе

1. –КК-: *лепше, пакости, устук, злости, милости, настаде, воћка, слатка, сушташе, наста, зашто, доста, мудрачки, мозгови, састанака, постаће, ништавила;*

2. –КС-: *сагреши, чезно, опрости, подмукло, небеснице, песма, погледа, чезну, вечност, јадном, сазрела, бесни, разлог, гаснуше, страшни, разлике, песме, безњеница³², мудрачки;*

3. –СК-: *мајко, Santa, танталска, сунце, њојзи, рајски;*

4. –СС-: *давно, дивна, дивне, силне, наврели, земних.*

7.1.3. Двочлане финалне групе

Од финалних двочланих група јавља се само група –ст (-КК), и то у речи *страст*.

7.4. Трочлане групе

7.4.1. Трочлане иницијалне групе

Од трочланих сугласничких група јавља се само почетна група *стр-* (ККС-), и то у речима: *страда, створ, страховит, страст*.

7.4.2. Трочлане медијалне групе

Од медијалних трочланих група присутне су две:

а) –ККК-, и то само у облику *светску* јавља се група –тск-;

б) –СКК-, а видљива је у групама –љск- (*земаљски*), –лск- (*танталска*) и –нск- (*сељенске*).

8. Алтернације вокала

У песми се јављају речи у којима је извршена нека гласовна промена. У раду ће се те алтернације именовати, било да је у питању промена вокала, било да је у питању промена сугласника. Од алтерна-

³² Психолошка граница слога (после префикса *без-*).

ција самогласника издвојићемо прелаз *л* у *о* (аутоматска алтернација). Он се јавља у именици *пе/по* (пепел > пепео > пепо); У радном глаголском придеву *по/ка/јо* (покајал > покајао > покајо), *че/зно* (чезнул > чезнуо > чезно), *на/до* (надал > надао > надо), *стра/до* (страдал > страдао > страдо). У свим овим примерима присутна је и појава контракције вокала, и то у смеру другог из скупине. Непостојано *а* (факултативна алтернација) јавља се у облицима следећих речи: *сну*, *слатка*, *састанака* (уп. Сан – сна, сладак – слатка, састанак – састанка – састанака).

9. Алтернације консонаната

У српском језику све гласовне промене делимо на аутоматске и факултативне. У аутоматске алтернације консонаната убрајају се: једначење сугласника по звучности, једначење сугласника по месту творбе, упрошћавање сугласничких група, *ј* које се развија у хијату. Под факултативним алтернацијама подразумевамо палатализацију, сибиларизацију, ширење/скраћивање основе, јотовање и преглас.

10. Аутоматске алтернације

Од аутоматских алтернација које се јављају у овој Костићевој љубавној песми може се издвојити само придев *мудрачки*, у коме се, поред прве палатализације, која спада у факултативне алтернације, извршило и упрошћавање сугласничких група, и то на следећи начин: *мудрац + ски > мудрачки > мудрачки*.

11. Факултативне алтернације

У односу на аутоматске алтернације, у овој песми има више извршених факултативних.

Ширење основе видљиво је у облику *времена*, где се види проширење *-ен-*, односно *-н-* (уп. Време – времена, подне – поднева, кћи – кћери, мати – матере, вече – вечера – вечеру, дугме – дугмета и сл.).

Прва палатализација извршена је у следећим речима: *блаженој* (благ- + -ен- + -ој > блаженој), *подиже*³³ (подиг- + -е > подиже), *сагреши* (са- + -грех- + и > сагреши), *душило* (дух- + -и- + -ло > душило), *вечност* (век- + -#н- + -ост > вечност), *вечити*, *-а* (век- + -и- + -ти, -та > вечити, вечита), *залечи* (за- + -лек- + -и > залечи), *грешне* (грех- + -

³³ Глагол је у аористу.

#н- + -е), *помрча* (по- + -мр#к- + -а > помрча), *страшни* (страх + -#н- + -и > страшни). Јотовање се јавља у следећим речима: *среће* (срет- + -ја > срећа, ген. Среће), *сломљен*³⁴ (слом- + -јен > сломљен), *славља* (слав- + -је > славље, ген. Славља), *дође*³⁵ (комполит глагола ићи, односно *ити), *пише*³⁶ (пис- + -је > пише), *нежежене* (не- + -жег- + -јен + -е > нежежене). Сибиларизација, односно друга палатализација, извршена је у следећим двама облицима: *пророци* (пророк- + -и > пророци), *дуси* (дух- + -и > дуси).

12. Кованице

Појава кованица у Костићевим делима³⁷ честа је, и то и у његовим песмама, поемама и драмама. За разлику од својих савременика, Костић их није користио само да би постигао риму већ је тако остваривао и одређену стилску функцију и вредност. Листајући речник који се налази у раду Владете Јанковића о поетској функцији кованица Л. Костића, издвојићемо оне које се јављају у песми *Santa Maria della Salute*. То су: *безњеница* (стање у којем се налази човек раздвојен од драге), *залуте* (стање у коме се лута), *злост* (у значењу зло, несрећа), *кајан* (у значењу покајник, онај који се каје)³⁸. С обзиром на то да је већи део овог рада посвећен слогу, и кованице се могу посматрати као проширење како слоговног инвентара, тако и инвентара сугласничких група.

Закључне напомене

Лаза Костић је, написавши песму *Santa Maria della Salute*, створио не само најлепшу песму српског романтизма него и свеукупног српског песништва. Ова песма представља својеврстан спој класицистичког, барокног и романтичарског. Њена строга композиција упућује на класицистичко, сам њен наслов, који упућује на венецијанску барокну цркву свете Марије од Спаса из XVII века, повезује је са барокним и, на крају, мотиви идеалне и мртве драге повезују је са романтизмом.

Ова Костићева песма често је била предмет књижевно-стилске анализе. Ипак, овај рад је имао за циљ да најлепшу песму српског романтизма посматра на други начин, са аспекта лингвистике, тачније

³⁴ Ова врста јотовања назива се јотовање лабијала.

³⁵ Специјално јотовање.

³⁶ Старо јотовање.

³⁷ Узбучене кованице Лазе Костића могу се наћи у: Јанковић 1969, 33–80; s. v. *безњеница*, s. v. *злост* итд.

³⁸ Ову реч Костић је употребио и у преводу *Ромеа и Јулије* 1876. године (III, 2). Према: Јанковић 1969, s. v. *кајан*.

једне гране лингвистике – (морфо)фонологије. Такође, у раду је уз то извршена и квантитативна анализа поменутих песме. Квантитативно је обрађена структура слога, што је и табеларно приказано.

Све речи у песми подељене су на слоге, а касније су разврстане на једносложне, двосложне, тросложне и вишесложне, при чему смо обратили пажњу и на отворене и на затворене слоге. Било је речи и о сонорности гласова који чине слог. Посебно су наведени облици у којима се јавља вокално *p*, како примарно, тако и секундарно, а и оне речи у којима се јавља хијат, како спољашњи, тако и унутрашњи. При анализи инвентара истакнуте су и лексеме у којима се јављају самогласничке и сугласничке групе, које су разврстане на иницијалне, медијалне и финалне, по месту на коме се налазе, а по броју на двочлане, трочлане и вишечлане. На крају рада издвојене су морфофонеми у којима је извршена нека гласовна промена, па су класификоване у групе у зависности од промене која је извршена (самогласничке, сугласничке; факултативне, аутоматске), а наведене су и кованице.

Иако предмет овог рада није била стилистичка анализа песме, она се може довести у везу са закључцима добијеним у овом раду. На пример, мелодичности у песми, поред стилских фигура, доприноси и сам стих – правилно се смењују деветерци и десетерци. Затим, на крају стихова јавља се мноштво једносложних речи, што резултира мушким римом, а, у песми, она је, најчешће, затворена. Честа појава једносложница истовремено доприноси динамичности песме.

На основу ове квантитативно-фонолошке анализе „завршне“ песме Лазе Костића, може се закључити и да постоји тенденција ка чешћем јављању затворених слога. Разноврсност сугласничких група и структуре слога постигнута је, између осталог, и појавом кованица и крњег инфинитива. Најфреквентнији су покривени отворени слогови, затим покривени затворени, а следе их непокривени отворени и непокривени затворени.

Даљи и прецизнији закључци могли би се извести када би се квантитативно-фонолошка структура ове песме упоредила са структуром осталих Костићевих песама, поема и драма, чему би овај рад могао да допринесе.

ГРАЂА:

Санта Марија: Лаза Костић, *Изабране песме*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1999, 168–171.

ЛИТЕРАТУРА:

Бугарски 1995: Ранко Бугарски, *Увод у општу лингвистику*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

Гудурић 2004: Снежана Гудурић, *О природи гласова*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

Гудурић, Петровић 2005: Снежана Гудурић, Драгољуб Петровић, „О природи гласа [p] у српском језику“, у: *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, год. 48, број 1–2, 135–150.

Гудурић, Петровић 2006: Драгољуб Петровић, Снежана Гудурић, „О проблему слога у српском језику“, у: *Годишњак за српски језик и књижевност*, година XX, број 8, Филозофски факултет у Нишу, Ниш, 327–343.

Гудурић, Петровић 2008: Снежана Гудурић, Драгољуб Петровић, „Прилог проучавању фонетске природе гласова српског језика: струјни сугласници“, у: *Јужнословенски филолог*, број 64, 73–108.

Живковић 1994: Драгиша Живковић, „Santa Maria della Salute“ као завршна песма Л. Костића“, у: *Европски оквири српске књижевности IV*, Просвета, Београд, 174–194.

Зец 2007: Драга Зец, „Слоготворни гласови у српском језику“, у: *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, L, Нови Сад, 281–295.

Јакобсен 2008: Пер Јакобсен, „Структура слога“, у: *Јужнословенски филолог* (Београд), LXIV (2008), 135–141.

Јанић 2009: Александра Јанић, „Једносложнице у рими песме ‘Santa Maria della Salute’“, у: *Бдење* (Сврљиг/Књажевац), VIII/21–22 (2009), 119–125.

Јанковић 1969: Владета Јанковић, „Поетска функција кованица код Лазе Костића“, у: *Зборник историје књижевности*, одељење литературе и језика, књ. 7, САНУ, Београд, 1–81.

Кашић 1998: Зорка Кашић, „Слогови и консонантски скупови у артикулационој бази српског језика“, у: *Београдска дефектолошка школа I*, 101–109.

Кашић, Јовичић, Ђорђевић 2006: Зорка Кашић, Слободан Јовичић, Миодраг Ђорђевић, „О дефинисању краја изговорене речи“, *ЕТРАН*, Београд, 462–465.

Кристал 1999: Дејвид Кристал, *Енциклопедијски речник модерне лингвистике*, Нолит, Београд.

Мозаик знања 1972: *Енциклопедијски лексикон – Мозаик знања, Српскохрватски језик*, Интерпрес, Београд.

Правопис 2002: *Правопис српскога језика*, Матица српска, Завод за уџбенике и наставна средства, Нови Сад, Београд.

Ружић 1971: Жарко Ружић, *Симетрија и мелодија у јединој Костићевој станци*, „Књижевност“, 1971, бр. 3, 186–199.

Савић 1984: Свенка Савић, „Принципи стварања неологизама у српскохрватском језику“, у: *Лексикографија и лексикологија*, зборник радова, Матица српска, Институт за српскохрватски језик – Београд, Нови Сад, Београд, 161–170.

Симић, Остојић 1981: Радоје Симић, Бранислав Остојић, *Основи фонологије српскохрватскога језика*, Титоград.

Станојчић, Поповић 2000: *Граматика српскога језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

Стевановић 1981: Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски језик*, I, Научна књига, Београд.

Стошић 2009: Јелена Стошић, „Техничка помоћ у изучавању квантитативних односа у тексту“, у: *Шта очекујем од проучавања језика писаца*, Писци и језик, књ. 1, Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Нишу, Одсек за српски језик, Ниш, 72–76.

Aleksandra Janić

A QUANTITATIVE AND PHONOLOGICAL ANALYSIS OF LAZA KOSTIĆ'S SANTA MARIA DELLA SALUTE

Summary

The subject of this paper is the morpho-phonological analysis of the song Santa Maria della Salute. The analysis includes phonemes, syllables and words – one-syllable and multi-syllable. The forms of words in which there is a vowel or consonant alteration were analyzed, along with neologisms, but special attention was paid to syllable structure and consonant groups. Syllable structure was presented quantitatively, and certain quantitative laws were identified in the ‘ultimate’ Kostić.

